

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
KISALTMALAR CETVELİ	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM DİJİTAL PLATFORMLAR

§.1. Genel Olarak	15
I. Dijital Platformların Tanımı	17
II. Dijital Çalışma Platformlarının Sınıflandırılması	21
1. Genel Olarak	21
A. Çevrim İçi Web Tabanlı Platformlar	23
a. Mikro Görev Platformları	23
aa. Mikro Görev Platformlarında Çalışma Süreci.....	27
bb. Mikro Görev Platformları Alanında Yapılan Girişimler	27
cc. Turkopticon	28
dd. Faircrowdwork	29
ee. Ombudsman Ofisi ve Kitle Kaynaklı Davranış Kuralları	29
b. Serbest Çalışma Platformları.....	30
c. Yarışma Tabanlı (Rekabete Dayalı) Yaratıcı Nitelikli Platform Çalışması	31
B. Konum Tabanlı Platformlar	33
a. Ulaşım Platformları	34
b. Teslimat Platformları.....	37
c. Ev Hizmetlerinin Yapıldığı Platformlar	38

d. Konaklama Platformları	38
e. İçerik Platformu	39

İKİNCİ BÖLÜM

DİJİTAL ÇALIŞMA PLATFORMLARININ UNSURLARI VE ÖZELLİKLERİ

§.2. Genel Olarak	41
I. Dijital Çalışma Platformlarının Unsurları ve Özellikleri	41
1. Platform Hizmet Şartları Sözleşmesi	41
2. Platformun Kullanımı ve Platformun Her Türlü Mali, İşletmesel ve Finansal Riski Çalışanlara Kaydırması	45
3. Platform Çalışmasının Tarafları	45
4. Platform Çalışanlarının Profili	46
5. Platform Çalışanının Çalışma Süresinin Hesaplanması	47
6. İş-Özel Hayat Dengesi	49
7. Görevlerin Tamamlanması ve Ödeme.....	50
8. İş Sağlığı ve Güvenliği.....	51
9. Vergilendirme.....	57
10. Şikâyet ve Uyuşmazlık Çözümü	59
11. Abonelik ve Komisyon Kesintisi	63
12. Çalışanların Verileri, Verilere Erişim ve Verilerin Gizliliği.....	66
13. İş Organizasyonunun Sağlanması ve Çalışanların Denetimi	69
A. Algoritmik Yönetim.....	69
B. Çalışmanın İzlenmesi ve Denetlenmesi	71
14. Derecelendirme (İtibar)	73
15. Çalışma Süresi ve Ücret	76

II. Dijital Platform Çalışmasında Sendikal Faaliyet ve Sosyal	
Diyalog.....	78
1. Platform Çalışmasında Sendika ve Sendikal Faaliyet.....	78
2. Sosyal Diyalog	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PLATFORM ÇALIŞMASININ YARARLARI VE ZORLUKLARI

§.3. Genel Olarak	87
I. Yararlar.....	87
1. Platformun İşletmeler Açısından Sağladığı Yararlar	88
2. İstihdam ve Ek Gelir Fırsatı	89
A. İstihdam.....	89
B. Ek Gelir	90
3. Esnek Çalışma Koşulları	90
4. Eğitim	91
II. Zorluklar	92
1. Hizmet Şartları Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak	
Hazırlanması ve Pazarlığın Mümkün Olmaması.....	93
2. Platform Çalışanı ve Platform Çalışması İçin Kullanılan	
Farklı İfadeler	94
3. İşletme ve Çalışma ile İlgili Tüm Risklerin Çalışanın	
Üzerine Bırakılması.....	95
4. Platform Çalışma Koşullarının Aslında "Esnek" veya	
"Özgür" Olmaması	96
5. Yoğun ve Haksız Rekabet.....	97
6. Sömürü Riskine Açık Olması.....	98
7. Coğrafi Engel Sorunu.....	99
A. Coğrafi Engelilerin Çalışanların Örgütlenmesini	
Zorlaştırması/İmkansız Hale Getirmesi	100

B. Coğrafi Engellerin Birden Fazla Yargı Alanı Yaratması	100
C. Coğrafi Dağılım Sebebiyle Farklı Saat Diliminden Doğan Sorunlar	101
8. Algoritmik Yönetimden Kaynaklı Sorunlar	102
9. Fiziki Olarak Görünür Olmadığı İçin Emegin Değersizleşmesi ve Meta Haline Gelme Riski	104
10. Platform Çalışmasının Güvencesiz ve Öngörülemez Olma Özelliği	105
11. Güç Dengesizliği (<i>Güç Asimetrisi</i>)	108
12. Gerçek Dışı İnceleme, Yorum ve Değerlendirme Gibi Etik Dışı Olarak Nitelendirilebilecek Görevlerin Söz Konusu Olması	110
13. Beceri Uyumsuzluğu	111
14. Ayrımcılık	111
15. Ek Maliyet Olarak Üyelik ve Abonelik Ücreti	114
16. Sağlık Sorunları	115
17. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Pekiştirme Riski	117

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PLATFORM ÇALIŞMASI İLE İLGİLİ GİRİŞİMLER, DÜZENLEMELER VE YARGI KARARLARI

§.4. Genel Olarak	119
I. Türkiye’de Platform Çalışması Alanında Düzenlemeler ve Yargı Kararları	120
II. Uluslararası Alanda Yapılmış Girişim ve Düzenlemeler	122
1. ILO’nun 2017 tarihli Çok Uluslu İşletmeler ve Sosyal Politika ile İlgili İlkeler Üçlü İlkeler Bildirgesi (ÇÜİ (MNE) Bildirgesi)	123

2. Çevrim İçi Aracılık Hizmetlerinin Ticari Kullanıcıları İçin Adalet ve Şeffaflığın Teşvik Edilmesine İlişkin 2019/1150 Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (P2B Tüzüğü).....	124
3. ILO'nun Çalışma Yaşamının Geleceğine Dair Yüzüncü Yıl Bildirgesi (<i>ILO Centenary Declaration for the Future of Work</i>).....	124
4. Platform Çalışmalarında Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Dair 2024/2831 Sayılı AB Direktifi.....	125
5. Şeffaf ve Öngörülebilir Çalışma Koşulları Hakkında 2019/1152 sayılı AB Direktifi.....	127
6. Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma (TFEU).....	128
7. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (European Trade Union Confederation, ETUC)	130
8. Frankfurt Deklarasyonu	131
9. 2006 Tarihli 198 Sayılı ILO İstihdam İlişkisi Tavsiye Kararı.....	132
III. Ulusal Anlamda Yapılmış Düzenlemeler	133
1. ABD	133
2. Fransa	133
3. İtalya.....	134
4. Portekiz.....	135
5. Arjantin.....	136
IV. Sendika, Kooperatif ve Diğer Yerel Kuruluşlar Tarafından Yapılan Girişimler	136
1. LaConsegna-FILT ile CGIL Arasında İmzalanan Toplu Sözleşme	137
2. Dijital Temizlik Platformu Hilfr ile 3F İşçi Sendikası Arasında İmzalanan Toplu Sözleşme.....	138
V. Diğer Düzenlemeler.....	139

VI. Sözleşmeler	140
1. 2020 Tarihli Dünya Ekonomik Forumu İyi Platform Çalışması İçin İlkeler Sözleşmesi.....	140
2. ILO'nun 102 numaralı Sosyal Güvenlik (Asgari Standartlar) Sözleşmesi	141
VII. Yargı Kararları	142
1. Heller ve Uber Davası	142
2. Cotter (ve diğerleri) ve Lyft Davası	144
3. Aslam, Farrar, Dawson (ve diğerleri) ve Uber BV Davası	145
4. O'Connor (ve diğerleri) ve Uber Davası	146
5. Charles Lee (ve diğerleri) ve Dynamex Davası	147
6. FlashEx Davası.....	148
7. Foodinho (Foodora) ve Deliveroo Davası.....	148
8. Glovo Davası.....	149

BEŞİNCİ BÖLÜM

PLATFORM ÇALIŞANININ İSTİHDAM DURUMU VE YASAL DÜZLEMDEKİ YERİ

§.5. Genel Olarak	151
I. İstihdam İlişkisinin Tanımı ve Kriterleri.....	155
1. Platformun Denetim ve Kontrol Uygulaması.....	157
2. Taraflar Arasında Sözleşme Olup Olmaması.....	161
3. Çalışma Süresinin Belirlenmesi	162
4. Çalışanın Yaptığı İş Üzerinde Kontrol Sahibi Olup Olmadığı.....	163
5. Çalışanın Bizzat İfa Yükümlülüğü.....	164

�.2. �� Sözleşmesinin Unsurları I���ında Platform �alışmasının Hukukumuzdaki Atipik �alışma Modelleri ile Kıyaslanması	165
I. Üç Sözleşmesinin Unsurlarının Bağımlılık Unsuru Bağlamında İncelenmesi	167
II. Platform �alışmasının Hukukumuzdaki Atipik �alışma Modelleriyle Karşılaştırılması	170
1. Platform �alışması ve �zel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Mesleki Anlamda Geçici �� İlişkisi	170
2. Platform �alışması ve �a�rı üzerine �alışma	172
3. Platform �alışması-Uzaktan �alışma	174
4. Platform �alışması ve Tele �alışma	176
5. Platform �alışması ve Evde Hizmet Sözleşmesi	177
6. Platformun Sadece Aracı Olması Hali ve Serbest Meslek Statüsü	179
III. Değerlendirme	181

ALTINCI BÖLÜM

ÇALIŞANLARIN HUKUK  STATÜSÜ KONUSUNDA ÇÖZÜM  NER LER  VE ALTERNAT F YAKLAŞIMLAR

�.6. Genel Olarak	183
I. ��z�m �nerisi Olabilecek Alternatif Yaklaşımlar	183
1. Ara/����nc� Kategori (<i>Intermediate Category</i>) G�r���n�n Kabul Edilmesi	183
A. Ara Kategorinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri	185
2. �rnek Düzenleme ve Kuralları Benimsemek	187
A. 2006 Tarihli Denizcilik �alışma Sözleşmesi (MLC 2006/Maritime Labour Convention)	187
B. �rnek Davran�� Kuralları	190
3. Yapay Zek� Tabanlı Programın Platforma Entegre Edilmesi ve Blok Zinciri	191

4. Evrensel Emek Garantisi'nin Küresel Çapta Uygulanmaya Başlanması.....	193
5. Denetim Görevli Bir Uzman Grubu veya Gözlemevi Kurulması	194
6. Sosyal Diyalogun Teşvik Edilmesi	195
7. Dijital Çalışma Platformları İçin Uluslararası Yönetişim Sistemi Kurulması	196
8. Enzo Weber'in Dijital Sosyal Güvenlik Önerisi.....	196
9. Değerlendirme	197
SONUÇ.....	199
KAYNAKLAR	205